

Den politiserede kultur: La Nueva Canción Chilena og Unidad Popular

En kontekstbundet diskursanalyse af
Inti Illimanis *Canto al Programa* (1970)

“No hay revolución sin canciones”

Salvador Allende, 1970

Indhold

INDLEDNING ..... side 1

FORMALIA

Bibliografisk situation ..... side 1
Metodiske overvejelser ..... side 2

KONTEKST

Overordnet historisk kontekst ..... side 2
Introduktion til *La Nueva Canción Chilena* ..... side 3

ANALYSE

Præsentation af materialet ..... side 3
Analytisk strategi ..... side 4
Første snit: Stemmen ..... side 4
Andet snit: Rammen ..... side 5
Opsamling ..... side 7

AFSLUTNING ..... side 8

Bibliografi / diskografi ..... side 9

Bilag: De transskriberede tekster er vedlagt i bilag.

Resumen en español: El presente trabajo trata del aspecto político de *La Nueva Canción Chilena*, tomando como ejemplo el disco clave *Canto al Programa* (1970) de Inti Illimani. El trabajo tiene tres partes. Primero se reflexiona sobre la bibliografía y el método. Luego se introduce el movimiento en su contexto. Finalmente el disco es analizado con el objetivo de identificar elementos claves de la ideología del movimiento. Se muestra que el discurso del movimiento es caracterizado primero por una *identificación orgánica* con el pueblo y la geografía y segundo por una confianza absoluta en la *oportunidad única* de realizar la utopía socialista a través de un *protagonismo colectivo*, lo que implica un fuerte sentido de deber.

INDLEDNING

En af de mest markante kulturelle bevægelser i Latinamerikas nyere historie er den nye chilenske sang, *La Nueva Canción Chilena*. Bevægelsen er emblematiske for en på mange måder turbulent periode i landets og regionens historie. Dens omfangsrige produktion bærer levende vidnesbyrd om en periode rig på drømme og visioner, men også på brydninger og konfrontationer.

Nærværende opgaves målsætning vil være nærmere at karakterisere hvordan bevægelsen positionerer sig i forhold til venstrefløjskoalitionen *Unidad Populares* politiske projekt. Denne målsætning vil blive søgt indfriet gennem en analyse af Inti Illimanis *Canto al Programa* (1970), idet der fokuseres på kommunikationssituationen og det ideologiske udgangspunkt.

Da bevægelsen ikke kan antages at være almindelig kendt, har jeg prioriteret baggrundsafsnit om bevægelsen og dens kontekst. Ligeledes har jeg lagt vægt på serviceafsnit og et dynamisk noteapparat i dialog med teksten. Det er mit håb, at opgaven på denne baggrund vil være velegnet både som introduktion til bevægelsen og som platform for videre studier.

Opgaven er for overskuelighedens skyld inddelt i tre hovedafsnit. Det første vil være helliget formalia som historiografi og metodiske overvejelser. Dernæst vil følge en kortere introduktion til bevægelsen og dens historiske kontekst. Det tredje og sidste afsnit udgør selve analysen.

FORMALIA

Bibliografisk situation

På trods af bevægelsens emblematiske karakter er *La Nueva Canción Chilena* tilsyneladende forblevet en i det væsentlige udforsket størrelse. Traditionelle søgninger i forskningsbiblioteker og artikelbaser har således kun givet et meget beskedent udbytte.¹ Heller ikke de relevante oversigtsværkers bibliografier har været videre behjælpelige i denne forbindelse.

Mens det altså er småt med den akademiske litteratur på området, findes der en lang række fremstillinger, der behandler bevægelsen på en mere narrativ og personlig måde. Disse er imidlertid som hovedregel skrevet af erklærede *aficionados* med ingen eller ringe kritisk distance til stoffet, hvorfor de ikke umiddelbart er anvendelige i forhold til denne opgaves projekt.²

Noget af det samme gælder ikke overraskende for en stor del af det materiale man kan finde udlagt på nettet. Enkelte tekster herfra har dog fundet nåde for mit kritiske blik i kraft af en videnskabelig oprindelsessituation eller et akademisk niveau. Disse tekster udgør sammen med en enkelt forskningsartikel og en akademisk præget biografi kernen i denne opgaves bibliografi.

Dette materiale med direkte relation til *La Nueva Canción Chilena* har jeg suppleret med en række relevante oversigtsværker og enkelte mere specifikke fremstillinger om Chiles historie, hvorved det forhåbentlig er blevet muligt at etablere en troværdig platform for analysen. Det er således i vidt omfang den knappe bibliografiske situation der har dikteret opgavens form.

---

¹ Dette er måske en sandhed med modifikationer, al den stund at bevægelsen må formodes i større eller mindre omfang at have været genstand for akademiske studier. I forbindelse med litteratursøgningen har det imidlertid været et problem at tilgængelige forskningsbiblioteker og artikelbaser i vidt omfang afspejler den angelsaksiske hegemoni i den danske forskningsverden. I et enkelt tilfælde har jeg måttet opgive at få fat på et relevant arbejde på dansk, nemlig Anne Marie Jeppesens: *Udviklingen i den politiske folkesang i Chile fra Violeta Parra til 1973*, Speciale ved Københavns Universitet, 1985.

² Om mange af disse fremstillinger gælder, vurderet med historiefagets kildekritiske værktøjer, at de er mere interessante betragtet som *levn* (indirekte vidnesbyrd om en mentalitetshistorisk situation) end som *kilder* (direkte vidnesbyrd om en historisk situation). Dog kan de undertiden med relevante forbehold bringes i anvendelse som egentlige kilder. En sådan tilgang vil imidlertid føre for vidt i nærværende sammenhæng.

Metodiske overvejelser

Denne opgaves projekt kan bedst beskrives som en *mentalitetshistorisk* analyse. Det teoretiske udgangspunkt herfor er, at den overleverede kulturelle produktion – i nærværende tilfælde altså en plade af Inti Illimani – kan betragtes som et *levn* fra en mentalitetshistorisk situation. Dette levn kan underkastes en analyse og på denne måde bruges som en indirekte kilde til at kaste lys over forskellige aspekter af oprindelsessituationens materielle og symbolske univers.

I en sådan analyse fokuseres traditionelt på *udsigelsen* (hvormed forstås det verbalt eller skriftligt ekspliciterede) og den mere implicite betydning dette antager i den relevante kontekst. Den mentalitetshistoriske analyse er således nært beslægtet med en række tekstanalytiske tilgange, hvoraf særligt *diskursanalysen* er anvendelig i nærværende sammenhæng. Analysen vil derfor uden at teoretisere yderligere tage udgangspunkt i diskursanalysens grundantagelser.³

Et ensidigt fokus på udsigelsen er dog ikke uden omkostninger. En væsentlig del af pladens betydning skabes netop i *samspillet* mellem musikken og teksten. Musikken kan endda siges i sig selv at være bærer af betydning og kunne som sådan være genstand til en særskilt analyse. Da jeg ikke kan dokumentere nogen særlig ekspertise på dette område, vil jeg imidlertid holde mig til observationer af mere generel karakter og i stedet fokusere på udsigelsen i teksten.

Endelig er et springende punkt i enhver analyse naturligvis spørgsmålet om *repræsentativitet*. Kan det valgte materiale antages at være repræsentativt for *La Nueva Canción Chilena* som helhed? Eventuelt med hvilke forbehold? Dette spørgsmål må søges besvaret så udtømmende som muligt, enten ved henvisning til tidligere undersøgelser eller med brug af andre relevante argumenter.

KONTEKST

Overordnet historisk kontekst

Chile udmærker sig i en latinamerikansk sammenhæng med en forbløffende politisk stabilitet og en stærk parlamentarisk tradition. Siden midten af 1920'erne har chilensk politik været baseret på en konsensus omkring den stærke stat og haft en udpræget pragmatisk karakter. Denne i regionen unikke udvikling har fået forskere til at drage paralleller til udviklingen i Europa og givet anledning til den flatterende betegnelse *El Estado de Compromiso*, kompromisernes stat.⁴

Sidst i 1960'erne var denne konsensus imidlertid i hastig opløsning. Industrialiseringsmodellen med statsinterventionisme og økonomisk nationalisme havde ikke formået at skabe de nødvendige muligheder for den voksende befolkning, der strømmede til de hurtigt voksende byer, særligt Santiago. Samtidig blokerede en forældet ejendomsstruktur for udvikling på landet. Behovet for strukturelle reformer var presserende og interessemodsatningerne syntes uoverkommelige.⁵

---

³ Diskursanalysen er en udløber af *nominalismen* og opererer med den grundantagelse, at individet i vidt omfang er styret af kollektive, kontekstrelaterede, mentale mønstre (benævnt diskurser), som bestandigt kommer til udtryk gennem sprog og handling. Således udgør den et frugtbart udgangspunkt for en mentalitetshistorisk analyse. Modsat hvad betegnelsen umiddelbart kunne give anledning til at tro, anviser diskursanalysen dog ikke nogen entydig analytisk tilgang, hvorfor man i praksis ender med en slags hybrid position mellem tekstanalyse og mentalitetshistorie.

⁴ Særligt Arturo Valenzuela, en førende kender af chilenske samfundsforhold, har draget sådanne paralleller. Betegnelsen *El Estado de Compromiso* skyldes dog en anden forsker. Se herom *Montecinos 1998*, p.15ff. Man må imidlertid ikke på denne baggrund foranlediges til at tro, at der i landets politiske liv herskede en tilstand af fuldstændig harmoni. Dette var naturligvis på ingen måde tilfældet. Men man var som udgangspunkt i stand til at løse politiske problemer indenfor rammerne af det parlamentariske system. For en grundig og velskrevet indføring i Chiles historie, se *Collier & Sater 1996*.

⁵ Denne udvikling var i realiteten begyndt mere end to årtier tidligere, men fik først i 1960'erne en karakter der truede den etablerede politiske orden. Undermineringen af Chiles demokratiske system kan således spores tilbage til den såkaldte *Ley para la protección permanente de la democracia* fra 1948, der ekskluderede kommunistpartiet fra det politiske system og dermed forhindrede at udfordringen fra venstrefløjen tidligt fandt en politisk løsning. Selv om den upopulære lov – i folkemunde kaldet *Ley Maldita* – ophævedes i 1957, er det sikkert, at den har været en afgørende faktor i radikaleringen af den chilenske venstrefløj, hvor stærke kræfter helt mistede troen på parlamentarisk politik og i stedet åbent begyndte at overveje alternative strategier.

I denne situation var den chilenske venstrefløj ideologisk og politisk i offensiven. Påvirket af den kolde krigs polariserede politiske klima og yderligere befordret af begivenheder som den cubanske revolution vaklede man ikke i troen på socialismen som et reelt alternativ til den eksisterende samfundsform. Den hermed forbundne mobilisering af arbejderklassen ændrede vilkårene for det politiske liv, der tidligere havde været domineret af en stærk middelklasse.

Introduktion til *La Nueva Canción Chilena*

Bevægelsen fra land til by ændrede ikke alene vilkårene for det politiske liv, men også for det kulturelle. Den demografiske forskydning skabte basis for en nyfortolkning af de traditionelle musikalske udtryk i en mere moderne kontekst. Denne udvikling, der fandt sted parallelt med radioens udbredelse og en tiltagende kommerialisering af populærmusikken efter amerikansk forbillede, slog først igennem i Argentina, men bredte sig først i 1960'erne til Chile.⁶

Denne revitalisering af folkloren benævnes sædvanligvis *neo-folklore* og er i sin oprindelse svær at adskille fra *La Nueva Canción Chilena*.⁷ Allerede tidligt skiller den karismatiske multikunstner Violeta Parra og en kreds omkring hende sig dog ud fra den øvrige bevægelse ved et umiskendeligt socialt engagement og en kraftig afstandstagen til amerikansk indflydelse på populærmusikken. Det er i denne kreds man finder rødderne til *La Nueva Canción Chilena*.

Bevægelsen begyndte imidlertid først for alvor at tage form med de såkaldte *Peñas*, spillesteder med en slags udvidet social og kulturel funktion, hvoraf det første og mest markante grundlagdes i 1965 i Santiago af Violeta Parras børn, Isabel og Ángel Parra.⁸ Tilsvarende spillesteder opstod efterfølgende over hele Chile, ofte i tilknytning til studenterbevægelsen eller andre grupperinger på venstrefløjen, hvorved bevægelsen i en vis forstand institutionaliseredes.

Med afholdelsen af den første *Festival de la Nueva Canción Chilena* i 1969 fik bevægelsen endelig sit navn. Samtidig blev det mere og mere tydeligt, at en kunstnerisk og politisk modning havde fundet sted. Bevægelsen var gået fra socialt engagement til eksplicit politisk stillingtagen og påtog sig i stadig større grad at agitere for forandring.⁹ Året efter spillede bevægelsen (helt bogstaveligt talt) en fremtrædende rolle i den valgkampagne, der bragte Salvador Allende til magten.¹⁰

ANALYSE

Præsentation af materialet

Et markant og *repræsentativt* eksempel på hvordan *La Nueva Canción Chilena* bidrog til at udviske grænsen mellem kultur og politik er Inti Illimanis *Canto al Programa* (1970).

---

⁶ I Argentina udvikler sig den såkaldte *Nuevo Cancionero Argentino*, der mest markant er repræsenteret af Atahualpa Yupanqui. Denne bevægelse får imidlertid ikke samme radikale karakter som sin chilenske pendant. Alligevel kan man argumentere, at der i vidt omfang er tale om parallelle udviklinger med base i landenes sammenlignelige historiske situationer. For en udmærket indføring i disse forhold, se *Santander 1984*.

⁷ Herom skriver Santander: "En realidad, en este primer movimiento neo-folklorico están confundidas dos líneas de desarrollo diferentes y, por eso, los grandes representantes de la creatividad de este movimiento serán los mismos que encontraremos en los inicios de la nueva canción. La nueva canción chilena estaba incubándose en el neo folklore y por ello no es posible separar ambos movimientos de manera esquemática." *Santander 1984*, p.29.

⁸ *La Peña de los Parra*, som den blev kaldt i daglig tale, blev hurtigt et samlingspunkt for en række af de kunstnere og grupper der senere markerede sig stærkt indenfor bevægelsen. En interessant førstehåndskildring af den særlige dynamik, der syntes at omgive dette sted, er *Rodríguez 1984*.

⁹ Denne udvikling opsummeres af Hurtado: "En Violeta Parra la canción de lucha apunta a la denuncia de la miseria, de la corrupción y de la injusticia, reclama toma de conciencia y compromiso. Posteriormente [después de la muerte de Violeta Parra en 1967] la canción de lucha se transforma de acuerdo a la nueva contingencia. Su función deviene en definitivamente agitadora, movilizadora y organizativa." *Hurtado 1981*, p.16.

¹⁰ Alliancen mellem kultur og politik blev besejlet, da en række af bevægelsens mest fremtrædende kunstnere efterfølgende formelt knyttedes til regimet og fik status af en slags kulturelle ambassadører for regeringen. Det er i denne sammenhæng betegnende, at Allende i egenskab af republikkens præsident indkaldte til pressemøde, da Quilapayún tog til Europa på en større turné, som det fremgår af Santanders biografi. *Santander 1984*, p.90.

Der er, som navnet antyder, tale om en musikalsk hyldest til *Unidad Populares* politiske program. To af pladens numre var endvidere væsentlige bidrag til valgkampagnen i 1970.¹¹ Da pladen er resultatet af et nært samarbejde mellem en række af bevægelsens mest fremtrædende kunstnere, kan den med rimelighed antages at være repræsentativ for *La Nueva Canción Chilena* som helhed.¹² Pladen er således egnet som objekt for en analyse som den foreliggende.

Pladen indledes med en kort instrumental introduktion. Herefter tager en særlig fortællerstemme over og præsenterer det første egentlige nummer (stemmen dukker op mellem hvert nummer, en enkelt gang endda midt i et nummer). De to omtalte kampagnesange er placeret henholdsvis først og sidst på pladen, hvorved kommer til at fungere som en slags ramme omkring de øvrige numre, der forholder sig loyalt til de centrale temaer i *Unidad Populares* politiske program.¹³

Analyselstrategi

Da det således allerede i udgangspunktet er evident, at pladen repræsenterer en formidling af *Unidad Populares* politiske program, vil analysen ikke angå dette forhold i sig selv. Heller ikke vil analysen fokusere på indholdet af programmet. I stedet vil fokus være på den information der *tilføjes* programmet i forbindelse med formidlingen og derfor må antages at være egnet til at afgøre inden for hvilke diskursive rammer bevægelsen definerer sig selv og programmet.¹⁴

Pladens komposition gør det i denne sammenhæng nærliggende at foretage to analytiske snit, idet stemmen og den omtalte ramme netop udgør de to "lag", der er tilføjet pladens formidlende kerne. I modsætning til en alternativ mere stringent tematisk tilgang, gør denne fremgangsmåde det muligt at inddrage kommunikationssituationen i analysen, som dog primært har til formål at indkredse, begrebsliggøre og i et vist omfang diskutere centrale temaer i materialet.

Første snit: Stemmen

Det første "lag" der er tilføjet pladens formidlende kerne er som nævnt brugen af en særlig fortællerstemme. Det drejer sig om en jovial og folkelig mandsstemme, som mellem numrene dukker op med bemærkninger, der tjener til at lette overgangene og skabe en følelse af kontinuitet pladen igennem. Samtidig kommer stemmen til at fungere som bindeled mellem folket og programmet, hvorved den bliver et vigtigt virkemiddel i kommunikationssituationen.¹⁵

På grund af denne særlige funktion er det vanskeligt for stemmens vedkommende systematisk at adskille de centrale temaer fra kommunikationssituationen. Stemmen bliver nemlig i en vis forstand *La Nueva Canción Chilenas* egen stemme og antager derved en subtil betydning, der på én og samme tid har med kommunikationssituationen og bevægelsens selvopfattelse at gøre.

---

¹¹ Det drejer sig om "El poder popular" og "Venceremos". Den sidste af disse fungerede med en til lejligheden tilpasset tekst som venstrefløjskoalitionens officielle slagsang ved valgkampagnen og opnåede i denne egenskab en massiv udbredelse. Om de to sanges betydning i forbindelse med kampagnen, se *Rolle 2000*. I forlængelse heraf har "Venceremos" opnået en status, der ifølge Santanders fremstilling kun tåler sammenligning med Sergio Ortegas anden klassiker "El Pueblo Unido" (Quilapayún, 1973). Se herom *Santander 1984*, p.89ff

¹² Pladen er resultatet af et nært samarbejde mellem Inti Illimani og en række enkeltpersoner, herunder Sergio Ortega og Luis Advis, som begge er knyttet til bevægelsens anden store gruppe, Quilapayún, som igen er knyttet til Victor Jara; alle er de knyttede til bevægelsens fysiske omdrejningspunkt, *La Peña de los Parra*. Pladen er således blevet til på tværs af bevægelsen, hvorved spørgsmålet om repræsentativitet må siges at være tilfredsstillende besvaret.

¹³ Det kronologiske, tematiske og indholdsmæssige sammenfald med *Unidad Populares* politiske program er for disse numres vedkommende så evident, at en nærmere redegørelse herfor i bedste fald ville blive monoton. Se eventuelt *Unidad Popular 1969*.

¹⁴ Denne prioritering skal dog ikke forstås således, at programmet, der i en førende fremstilling karakteriseres som "(...) probably the most radical platform ever presented to the Chilean electorate", ikke i sig selv er interessant eller egnet som genstand for en analyse. *Collier & Sater 1996*, p.327

¹⁵ Her er nogle overordnede observationer omkring stemmens karakter på sin plads. Mest markant er stemmen karakteriseret ved en varieret intonation med vægt på den dramatiske effekt; samtidig skifter stemmen abrupt mellem det spøgefulde og det alvorfulde. Denne bevidst gøglerske karakter tilfører kommunikationssituationen et festligt (om ikke direkte karnevalistisk) element, der understreger den *fejrende* stemning der omgiver programmet.

Dette kan bedst dokumenteres på baggrund af stemmens præsentation af sig selv:

“Yo soy gallo y soy cantor / Me llamo peyuco pueblo / Conozco muy bien mi tierra / Desde la ciudad al cerro. / Si me miran en el campo / Soy peón de cuerpo moreno. / Si me ven en la ciudad / Puedo ser cualquier obrero. / Si me buscan en la costa / Me encuentran en los pesqueros / Si van a buscarme al norte / Voy vestido de minero.” (Bilag, 2)

Stemmen postulerer her ikke bare at tilhøre, men ligefrem at *være ét med* folket og landet: Efter at have identificeret sig som sanger og “gallo”,¹⁶ kalder han sig “peyuco pueblo”, understreger sin tilknytning til landet “desde la ciudad al cerro” (i dets fulde udstrækning) og erklærer at være til stede alle vegne i skikkelse af den chilenske arbejder, bonde, fisker og minearbejder.¹⁷

På denne måde udtrykkes en *organisk identifikation* med Chiles befolkning og geografi, der er et karakteristisk træk ved *La Nueva Canción Chilena*.¹⁸ Samtidig bliver det muligt at møde folket i øjenhøjde, at tale til folket som en del af folket, som en ligeværdig *compañero*. Mest eksplicit sker dette, da stemmen i sit afsluttende indlæg kommer med en indtrængende opfordring:

“Yo que soy peyuco pueblo / Confío en que ahora se hace / El programa que termina / Para ustedes de cantarse. / ¿Pero quién lo hace? / ¡Nosotros! / Sin egoísmo ni nada / Para eso los chilenos / Somos gallos de palabra.” (Bilag, 22)

Med en bemærkelsesværdig retorisk strategi bliver den folkelige fortællerstemme her til folkets egen stemme, der henvender sig til samme folk med en opfordring til at blive den kollektive protagonist i *Unidad Populars* politiske projekt. Denne *kollektive protagonisme* går, underforstås det, langt længere end til stemmeafgivelsen: det er folket selv, der skal realisere programmet.

Andet snit: Rammen

Det andet “lag” der er tilføjet pladens formidlende kerne udgøres af de to sange med direkte tilknytning til valgkampagnen i 1970. Placeringen henholdsvis først og sidst på pladen betyder, at de kommer til at udgøre en slags ramme om de øvrige numre. Modsat pladens øvrige numre, har de to sange ikke karakter af *lovsange*, men derimod af egentlige *slagsange*, idet deres primære formål ikke er at *formidle* programmet, men derimod at *mobilisere* “folket” bag programmet.¹⁹

Det er karakteristisk for de to slagsange, at programmet antages at repræsentere løsningen på en alvorlig (om end ikke nærmere defineret) krise i samfundet. Dette kommer eksempelvis til udtryk i åbningsnummeret “El poder popular”, hvor det allerede med de første strofer står klart, at fædrelandet befinder sig i en vanskelig situation, der kalder på enighed og beslutsomhed:

---

¹⁶ Det lille ord “gallo” bærer her på en særlig betydning, der bedst kan oversættes til “vælger” eller “stemmeafgiver” (men med klare folkelige, aktivistiske, revolutionære og måske endog machistiske konnotationer). Denne brug af ordet synes at være karakteristisk for *La Nueva Canción Chilena* i perioden. Mest klar er betydningen i sangen “En septiembre canta el gallo” (1970) af Isabel Parra; her underforstås “i september vil vælgerne tale”. Der er således tale om en indforstået reference til bevægelsens symbolske univers. Ordet optræder igen i stemmens sidste indlæg, som behandles nedenfor.

¹⁷ Det hører med til en nutidig analyse, at stemmen er maskulin, identificerer sig med maskuline befolkningsgrupper og synes at appellere til en maskulin målgruppe. Kvinden synes i det hele taget ikke at spille nogen fremtrædende rolle for *La Nueva Canción Chilena*. Når hun en sjælden gang optræder som handlende subjekt, antager hun ofte en idealiseret skikkelse meget lig den franske revolutions Marianne-figur, som det f.eks. sker i Sergio Ortegas “El Pueblo Unido” (1973). Revolutionen forbliver et maskulint ærinde. Dette er så meget desto mere bemærkelsesværdigt som flere af bevægelsens markante eksponenter faktisk var kvinder. Det ligger imidlertid uden for denne opgaves rammer at beskæftige sig mere indgående med denne problematik.

¹⁸ Denne tankegang er ikke fremmed for marxistisk teori. Den italienske teoretiker Antonio Gramsci (1891-1937) lagde afgørende vægt på at marxistiske intellektuelle skulle identificere sig med folket og deltage i “kampen” på deres side. Med betegnelsen *organisk identifikation* ønsker jeg at skabe en allusion til den gramscianske betegnelse *organiske intellektuelle*. Se eventuelt den omfattende litteratur, der knytter sig til Antonio Gramsci.

¹⁹ Baggrunden for opdelingen i *lovsange* og *slagsange* burde her være nogenlunde klar, da der tydeligvis er tale om en bevidst brug af komplementære virkemidler. Alligevel kunne den teoretiske skelnen med fordel udbygges med klare kriterier for begge kategorier. I praksis viser det sig dog at grænserne mellem de to kategorier ofte er flydende, om end slagsangen som hovedregel (således også i nærværende sammenhæng) vil kunne genkendes på et iciterende omkvæd med gentagelse af enkelte klare budskaber. Mindre kompliceret bliver situationen ikke, hvis man tilføjer kategorierne *protestsange* og *stottesange*, som vil være relevante i forbindelse med en kortlægning af bevægelsens produktion. Disse foreløbige kategorier er mine egne.

"Si nuestra tierra nos pide / Tenemos que ser nosotros / Los que levantemos Chile / Así es que a poner el hombro. / Vamos a llevar las riendas / De todos nuestros asuntos / Y que de una vez entiendan / Hombre y mujer todos juntos." (Bilag, 3)

Selve fundamentet under nationen (ordet "tierra" rummer både nationalistiske og geologiske konnotationer) synes her at bønfalde folket om at tage tøjlerne fra en umedgørlig "anden" (et løst defineret subjekt, som ganske vist omtales i flertal) og udøve kontrol over egne affærer. Hvem denne "anden" kan være, forstår man, da det umiddelbart før andet omkvæd hedder:

"Echaremos fuera el yanqui / Y su lenguaje siniestro / Con la Unidad Popular / Ahora somos gobierno"

Hvortil efter omkvædet føjes:

"La patria se verá grande / Con su tierra libertada"

Hermed får *Unidad Populares* politiske projekt karakter af en *befrielse* af det nationale territorium, en generobring af Chile fra udenlandske, primært amerikanske interesser (med de helt specielle patriotiske og heroiske konnotationer ordet "befrielse" har i en verdensdel, hvor opgøret med kolonialismen er en grundsten i de nationale fortællinger).²⁰ Denne befrielse er imidlertid kun en del af et større projekt, der sigter på grundlæggende at ændre samfundets strukturer.

Projektets radikale karakter understreges i omkvædet, hvor det bombastisk hedder:

"Porque esta vez no se trata / De cambiar un presidente / Será el pueblo quien construya / Un Chile bien diferente."

Valget bliver her andet og mere end et spørgsmål om hvem der skal være præsident, idet det bebudes, at folket (igen den kollektive protagonisme) denne gang vil påbegynde opbygningen af et radikalt anderledes Chile. Da det samtidig mere end antydes, at den samme mulighed ikke har eksisteret ved tidligere lejligheder, bliver der tale om en historisk chance.²¹

Troen på en historisk chance præger også afslutningsnummeret. Samtidig sluttes en cirkel mellem de to numre, idet "Venceremos" synes at rumme svaret på den bøn om handling, der i "El poder popular" udgik fra den chilenske undergrund. Således lyder det i sangens første vers:

"Desde el hondo crisol de la patria / Se levanta el clamor popular / Ya se anuncia la nueva alborada / Todo Chile comienzo a cantar. / Recordando al soldado valiente / Cuyo ejemplo lo hiciera inmortal / Enfrentemos primero la muerte / Traicionar a la patria ¡jamás!" (Bilag, 23)

Folkets røst stiger her op fra landets geologiske indre, hvorved antydes et nærmest seismisk pres for forandring (en ingenlunde irrelevant metafor i et land, der befinder sig på grænsen af to kontinentalplader og følgelig er hjem søgt af jordskælv og vulkansk aktivitet).²² Tonen er samtidig markant skærpet i forhold til "El poder popular", idet det i forbindelse med påberåbelsen af en martyrskikkelse hedder, at man hellere vil dø end at svigte (forrhåde) fædrelandet.²³

---

²⁰ Sådanne allusioner til opgøret med kolonialismen kendes fra bevægelsens repertoire. Eksempelvis er befrielseshelten Simón Bolívar blevet taget til indtægt for en pan-amerikansk socialistisk utopi. Se herom *Rolle 2000*. Ved at fokusere på en ydre fjende undgår man at rette skytset mod grupper i den chilenske befolkning, hvilket næppe ville have været opportunt i forbindelse med en valgkamp, hvor det var afgørende ikke at støde middelklassen fra sig.

²¹ Omkvædets to første linier synes således en subtil hilsen til Eduardo Freis kristeligt demokratiske regering (1964-1970), hvis *Revolución en Libertad* trods dens vitterligt radikale karakter ikke havde kunnet tilfredsstille hverken partierne på venstrefløjnen eller deres støtter i *La Nueva Canción Chilena*.

²² Denne ildevarslende metafor understreges af den flertydige tekstlinje "Ya se anuncia la nueva alborada", hvor ordet "alborada" kan referere til selve morgengryet, såvel som til en morgenserenade og til et militært angreb ved daggry. Morgengryet er en kendt socialistisk metafor, der også har fundet anvendelse i Chile. I relation til sangens næste linie synes den musikalske betydning ligeledes oplagt. Desværre kan man ikke i konteksten se bort fra de militære konnotationer, særligt ikke da versets sidste linier angår en afdød militærperson, der fremhæves som et eksempel til efterfølgelse.

²³ Denne reference må angå General Schneider, der i oktober 1970 blev dødeligt såret, da han modsatte sig et kidnappingsforsøg udført af en højreradikal militsgruppe. Kidnapningen var planlagt med henblik på at fremprovokere et kup og derved forhindre Allendes magtovertagelse. Episoden, der var uden fortilfælde i Chile, fik imidlertid den stik modsatte effekt. Schneider var en fremtrædende forfatningstilhænger og hans død styrkede opbakningen om forfatningen og den lovligt valgte præsident. Generalen blev af sin efterfølger beskrevet som en "fredens og demokratiets martyr". Se herom *Collier & Sater 1996*, p.329. På denne baggrund er det i øvrigt klart, at pladen må have fået sin endelige form efter valget af Allende, der fandt sted i september.

Denne patriotiske pligtfølelse forenes i andet vers med troen på en historisk chance:

“Campesinos, soldados y obreros / La mujer de la patria también / Estudiantes, empleados, mineros / Cumpliremos con nuestro deber / Sembraremos las tierras de gloria / Socialista es el porvenir / Todos juntos seremos la historia / A cumplir, a cumplir, a cumplir.” (Bilag, 23)

Det antydes her at portene står åbne til et socialistisk tusindårsrige (ordet “gloria” har stærke religiøse konnotationer). Endnu engang er det den kollektive protagonisme, der skal føre til utopiens realisering, men denne gang betones en mulighed for at *blive et med* selve historien, hvilket tilsyneladende udløser en moralsk pligt man ikke kan sidde overhørig.²⁴

Opsamling

Allerede i udgangspunktet var det evident, at pladen repræsenterer en formidling af *Unidad Populares* politiske program. På baggrund af analysens to snit står det ligeledes klart, at *La Nueva Canción Chilena* med brug af en sofistikeret komposition tilføjer denne formidling et fejrende, festligt, endog triumferende element. Det hersker følgelig ingen tvivl om, at bevægelsen agerer i forlængelse af *Unidad Popular* i den hensigt at mobilisere folket bag programmet.

Bevægelsen opfatter imidlertid ikke sig selv som en revolutionær avantgarde, i hvert fald ikke i traditionel forstand. Særligt på baggrund af analysens første snit står det klart, at kunstnerne i *La Nueva Canción Chilena* identificerer sig *organisk* med Chiles geografi og befolkning, herunder særligt fabriks- og minearbejdere, samt traditionelle erhvervsgrupper som bønder og fiskere.²⁵

I logisk forlængelse heraf identificerer bevægelsen folket med geografien og –videre endnu– med geologien. Dette bliver mest markant i analysens andet snit. I “El poder popular” synes således en bøn om forandring at udgå fra selve nationens undergrund. Denne bøn besvares i “Venceremos”, hvor folket og geologien synes at smelte sammen i én syngende, revolutionær organisme.

Herved kommer vi til det centrale koncept *kollektiv protagonisme*. Det understreges gang på gang, at det er folket, der i fællesskab kan realisere *Unidad Populares* politiske program. Dette har vide implikationer, da det ikke bare er et spørgsmål om at stemme til fordel for koalitionen, men mere overordnet handler om aktivt at tage del i opbygningen af et radikalt anderledes Chile.

Den organiske identifikation har ligeledes et patriotisk element, for så vidt den angår *nationale* symboler og stereotyper. Patriotismen er endvidere evident i den latente anti-amerikanisme, hvor USA som inkarnationen af kapitalismen og imperialismen ikke bare bliver en ideologisk fjende, men ligefrem får status af en neo-kolonial magthaver, hvilket gør det relevant at revitalisere den anti-koloniale diskurs fra opgøret med den spanske kolonimagt.

Endelig synes der at være tale om en unik historisk chance for at gøre definitivt op med denne neo-koloniale tilstand og realisere det socialistiske alternativ til udbytning og undertrykkelse. I forbindelse hermed får den kollektive protagonist mulighed for at optræde som katalysator for den historiske udvikling og således smelte organisk sammen med historien. Denne mulighed synes i “Venceremos” at udløse en moralsk pligt som angår både nationen og historien.

---

²⁴ Traditionel marxistisk historieopfattelse hævder som bekendt, at marxismen er det sidste stadi i den historiske udvikling. Den eksplicite pligtfølelse i forhold til historien ligger på sin vis i naturlig forlængelse heraf (særligt i en situation, hvor man mener at have alle kortene på hånden). Muligheden for ligefrem at smelte sammen med historien udgør imidlertid en interessant og overraskende variation over det organiske tema.

²⁵ Det er de samme grupper, der antages at skulle udgøre fundamentet under den socialistiske utopi (der idéhistorisk knytter sig til industrialiseringens tidlige fase, hvor industrien trivedes side om side med mere traditionelle erhvervsformer). Således udgør de naturligt de primære “målgrupper” for formidlingen af programmet. Pladen rummer dog flere steder ouverturer til middelklassen, ligesom der søges alliancer med hæren. Samme tendens er allerede i præamblen evident i *Unidad Populares* politiske program. Om middelklassens og hærens betydning, se de relevante oversigtsværker.

Sammenfattende kan man sige, at *organisk* om noget er et nøgleord i en analyse af bevægelsens diskurs. Bevægelsen fungerede som en organisk forlængelse af *Unidad Popular*, identificerede sig organisk med folket, geografien og geologien og mente i skikkelse af denne organisk sammensatte kollektive protagonist at have en historisk chance (og et dermed forbundet ansvar) for at realisere den socialistiske utopi og dermed smelte organisk sammen med historien.

AFSLUTNING

La Nueva Canción Chilena repræsenterer på mange måder en unik historisk erfaring. Bevægelsen er snævert forbundet med den specielle situation, der eksisterede i Chile i årene omkring 1970. Bevægelsens virke vidner om hvordan grænsen mellem kultur og politik i denne sammenhæng blev opløst. Samtidig udgør dens kunstneriske produktion en vigtig kilde til forståelsen af de drømme og visioner, der var styrende for kræfterne på den chilenske venstrefløj.

Det var imidlertid ikke kun venstrefløjen, der gjorde brug af kulturen til fremme af en politisk dagsorden. Højrefløjen bekymredes over den kulturelle og politiske mobilisering, der omgik *Unidad Popular* og tog til genmæle med samme midler (om end med langt mindre kunstnerisk og politisk succes), hvorved opstod en veritabel "kulturkamp".²⁶ Denne udvikling vidner om, hvordan snart sagt alle livets aspekter blev gjort til genstand for politisk konfrontation.²⁷

Polariseringen af det chilenske samfund nåede efterhånden et omfang, der blokerede for enhver dialog mellem parterne. Dag for dag indskrænkedes således Allende-regeringens politiske råderum i forhold til oppositionen. Det var under disse forhold umuligt at skabe og implementere løsninger på presserende problemer, som f.eks. statens underskud og den galoperende inflation. Vejen banedes herved for radikale løsninger som kuppet d.11. september 1973.

Mens en militærjunta under ledelse af general Augusto Pinochet konsoliderede sig ved magten og foruden politiske udrensninger iværksatte en kontroversiel økonomisk "chok-kur", fortsatte fremtrædende kunstnere fra *La Nueva Canción Chilena* deres produktion i eksilet, hvor de blev et symbolsk samlingspunkt i en international solidaritetsbevægelse, der først er forsvundet fra rampelyset efter at Chile i 1989 vendte tilbage til et nominelt demokratisk system.²⁸

I denne lange periode har bevægelsen imidlertid undergået store forandringer. De mange indtryk og erfaringer fra eksilet manifesterer sig i bevægelsens kunstneriske produktion, der gradvist har omstillet sig til den nye situation. I dag er mange af de eksilerede musikere vendt tilbage til Chile, men få eller ingen af dem synger i dag om revolution – og slet ikke på samme måde, som de gjorde i 1970. Musikerne har forandret sig, som også Chile og verden har forandret sig.

---

²⁶ Herom hedder det hos Rolle (som ligeledes skriver om højrefløjens kulturelle mobilisering): "Era preocupante para la derecha ver la capacidad creadora y la sensibilidad de los artistas de izquierda comprometidos con el gobierno de Allende. Se daban cuenta cuan poderosas podían ser las canciones y les intranquilizaba la capacidad de movilización que la Nueva Canción Chilena podía desplegar en la cultura popular." *Rolle 2000*, p.12.

²⁷ Om denne udvikling hedder det i *Cambridge History of Latin America*: "All aspects of life became politicized, and politics became polarized – it was impossible not to be either for or against the government." *Angell 1991*, p.340. Den omstændighed, at traditionelle andinske instrumenter efter kuppet blev forbudt på grund af deres angiveligt revolutionære klang vidner ligeledes om denne konfrontations totale omfang. Se herom *Santander 1984*, p.60.

²⁸ Mange europæiske venstreorienterede betragtede Chiles eksperiment med "demokratisk socialisme" som et muligt eksempel til efterfølgelse. Således var skuffelsen stor, da drømmen med kuppet syntes definitivt at styrte i grus. Måske derfor påkalder Chiles traumatiske erfaringer med Pinochet-diktaturet sig den dag i dag langt større international opmærksomhed end andre landes erfaringer med tilsvarende repressive regimer.

BIBLIOGRAFI / DISKOGRAFI

Nedenstående er en samlet opgørelse over det materiale, der har fundet anvendelse i arbejdet med denne opgave. For overskuelighedens skyld er materialet inddelt i tre overordnede kategorier. Adresser på internet-sider er angivet som de tog sig ud medio december 2002.

Primært kildemateriale:

Inti Illimani: *Canto al Programa*, DICAP, Santiago de Chile: 1970

Unidad Popular: Programa de La Unidad Popular, vedtaget af koalitionen seks partier, Santiago de Chile, 17/12-1969, <http://www.abacq.net/imaginaria/frame5.htm>

Rodríguez, Oswaldo: "La peña de los Parra" in Rodríguez, Oswaldo:
Cantores que reflexionan: Notas para una historia personal de La Nueva Canción Chilena, LAR Ediciones, Madrid: 1984, <http://www.abacq.net/imaginaria/disc003.htm>

Materiale om La Nueva Canción Chilena:

Advis, Luis V.: "Historia y Características de La Nueva Canción Chilena" in: Advis, Luis V. et al. (ed): *Clásicos de la música popular chilena*, vol.II: 1960-1973, Ediciones Universidad Católica de Chile, Santiago de Chile: 1998, http://www.geocities.com/portaldemusicalatinoamericana/nueva_cancion_chilena.pdf

Cánepa-Hurtado, Gina: *La canción de lucha en Violeta Parra y su ubicación en el complejo cultural chileno entre los años 1960 a 1973: Esbozo de sus antecedentes socio-historicos y categorización de los fenómenos culturales atingentes*, Noter og Kommentarer fra Romansk Institut, Odense Universitet, Odense: 1981

García, José Manuel: "Nueva Canción Chilena", [Akademisk arbejdspapir], 2000
http://www.geocities.com/portaldemusicalatinoamericana/ncch_jose_manuel_garcia.pdf

Rolle, Claudio: "La Nueva Canción Chilena, el proyecto cultural popular y la campaña presidencial y gobierno de Salvador Allende", Actas del III Congreso Latinoamericano de la Asociación Internacional para el Estudio de la Música Popular (Bogotá: 2000), <http://www.hist.puc.cl/historia/aispm/pdf/rolle.pdf>

Santander, Ignacio Q.: *Quilapayún*, Ediciones Júcar, Madrid: 1984

Andet materiale, særligt opslagsværker og oversigtsprægede fremstillinger:

Angell, Alan: "Chile since 1958" in: Bethell, Leslie (ed.): *The Cambridge History of Latin America*, vol. VIII: "Latin America since 1930: Spanish South America", Cambridge University Press, Cambridge: 1991

Angell, Alan: "The left in Latin American Politics since c.1920" in Bethell, Leslie (ed.): *The Cambridge History of Latin America*, vol. VI: "Latin America since 1930: Economy, Society and Politics", part 2: "Society and Politics", Cambridge University Press, Cambridge: 1994

Béhague, Gerard H.: "Music, c.1920-c.1980", in: Bethell, Leslie (ed.):
A Cultural History of Latin America, Cambridge University Press, Cambridge: 1998

Collier, Simon & Sater, William F.: *A History of Chile 1808-1994*, Cambridge University Press, Cambridge: 1996

Drake, Paul: "Chile, 1930-58" in: Bethell, Leslie (ed.): *The Cambridge History of Latin America*, vol. VIII: "Latin America since 1930: Spanish South America", Cambridge University Press, Cambridge: 1994

Falcoff, Mark: *Modern Chile 1973-1990: A Critical History*, Transaction Publishers, London & New Brunswick (NJ): 1991 (1989)

Montecinos, Veronica: *Economists, Politics and the State: Chile 1958-1994*, Centro de Estudios y Documentación Latinoamericanos (CEDLA), Amsterdam: 1998

Williamson, Edwin: *The Penguin History of Latin America*, Penguin Books, London: 1992

Vedrørende bilag: Det bemærkes at den vedlagte transskription af *Canto al Programa* er baseret på materiale udlagt på Inti Illimanis officielle hjemmeside (der er tale om en opsætningsmæssigt stærkt bearbejdet gengivelse af det samme materiale). Den præcise stiangivelse er: <http://www.intiillimani.cl/discografia/cantoalprog.html>

TRANSSKRIBEREDE TEKSTER TIL INTI ILLIMANIS CANTO AL PROGRAMA (1970)

CANTO AL PROGRAMA

Texto: Julio Rojas
Música: Luis Advis y Sergio Ortega
Relato: Alberto Sendra

1. **INTRODUCCION MUSICAL** (Luis Advis) 1:18
2. **RELATO** 1:04
3. **CANCION DEL PODER POPULAR*** (Luis Advis) 2:49
4. **RELATO** 0:31
5. **EL VALS DE LA**

6. **RELATO** 0:18
7. **CUECA DE LAS FUERZAS ARMADAS Y CARABINEROS** 3:31
8. **RELATO** 0:17
9. **EL RIN DE LA NUEVA CONSTITUCION** (Luis Advis) 2:07
10. **RELATO** 0:22
11. **CANCION DE LA PROPIEDAD SOCIAL Y PRIVADA** (Luis Advis) 2:39
12. **RELATO** 0:08
13. **CANCION DE LA REFORMA AGRARIA** (Sergio Ortega) 2:12
14. **RELATO** 0:22
1. **TONADA Y SAJURIANA DE LAS TAREAS SOCIALES** (Luis Advis) 5:03
16. **RELATO** 0:07
17. **CANCION DE LA NUEVA CULTURA** (Sergio Ortega) 3:49

18. **RELATO** 0:16
19. **VALS DE LA EDUCACION PARA TODOS** (Luis Advis) 3:23
20. **RELATO** 0:24
21. **CANCION DE LAS RELACIONES INTERNACIONALES** (Música: Sergio Ortega) 2:13
22. **RELATO** 0:26
23. **VENCEREMOS*** (Letra: Claudio Iturra, Música: Sergio Ortega) 2:22

1. INTRODUCCION MUSICAL Instrumental.

2. RELATO

Yo soy gallo y soy cantor,
Me llamo peyuco pueblo,
Conozco muy bien mi tierra
Desde la ciudad al cerro.
Si me miran en el campo
Soy peón de cuerpo moreno,
Si me ven en la ciudad
Puedo ser cualquier obrero.
Si me buscan en la costa
Me encuentran en los pesqueros,
Si van a buscarme al norte
Voy vestido de minero.
Así, desde norte a sur,
Aunque sea sin quererlo
Me verán en todas partes
Con el sudor en el cuerpo.
Como ya me he presentado,
Ahora paso derecho
A contarles el programa
Que según mi entendimiento
Nos favorece a nosotros,
Trabajadores chilenos,
Y a todas las capas medias,
Démoslo también por cierto.
Después de tantos anuncios
Ya podemos comenzar,

Y qué tal si nos largamos
Con el poder popular.

3. CANCION DEL PODER POPULAR

Si nuestra tierra nos pide
Tenemos que ser nosotros
Los que levantemos Chile,
Así es que a poner el hombro.
Vamos a llevar las riendas
De todos nuestros asuntos
Y que de una vez entiendan,
Hombre y mujer todos juntos.
Estribillo
Porque esta vez no se trata
De cambiar un presidente,
Será el pueblo quien construya
Un Chile bien diferente. (bis)
Todos vénganse a juntar,
Tenemos la puerta abierta
y la Unidad Popular
Es para todo el que quiera.
Echaremos fuera al yanqui
y su lenguaje siniestro,
Con la Unidad Popular
Ahora somos gobierno.
Estribillo
Porque esta vez no... (bis)
La patria se verá grande
Con su tierra libertada,
Porque tenemos la llave

Ahora la cosa marcha.
Ya nadie puede quitarnos
El derecho de ser libres,
Y como seres humanos
Podremos vivir en Chile.
Estribillo
Porque esta vez no... (bis)

4. RELATO

Eso es poder popular
Y viene con el programa
Que yo quisiera contar
Sin demora ni tardanza.
Pero tampoco me apuren
Despacito por las ramas
Como lo dice el refrán
Siempre que la cosa salga.
Nadie vaya a murmurar
Que me voy por la tangente,
Democracia es el siguiente
Tema que van a escuchar.
Aquí me callo señor,
Aquí mi copla se acaba,
Pero ud. con atención
Deje la oreja parada.

5. EL VALS DE LA PROFUNDIZACION DE LA DEMOCRACIA

Con el triunfo que ya obtuvo el pueblo
Le abriremos la puerta esta vez
A una gran democracia chilena,
Que hoy podremos por fin conocer.
Libertades que nunca tuvimos,
Aunque de ellas hablaron también
Quienes fueron libres opresores,
Libertades así no nos den.
Estribillo
Democracia esta vez obtendremos,
Democracia nos sabremos dar,
Democracia del pueblo chileno,
Democracia de pelo y señal. (bis)
La sagrada conciencia del hombre
Con respeto debemos tratar,
La sagrada voluntad del pueblo
El gobierno sabrá respetar.
Estribillo
Democracia esta vez... (bis)

6. RELATO

Por la flauta compañeros,
Esto sí que me gustó
Porque siempre me apalearon
Cuando levanté la voz.
Ahora que ya sabemos
Que se acabó el apaleo,
Vamos a ver qué tal sale
Decirlo con tamboreo.

7. CUECA DE LAS FUERZAS ARMADAS Y CARABINEROS

Los carabineros tienen
Que ser hermanos del pueblo,
Y el gobierno de Don Chicho
Va a nombrarlos compañeros,
Con un carabinero
Bueno y valiente
Resultarán las cosas
Bien diferentes,
Bien diferentes, sí,
Yo se lo digo,
El gobierno del pueblo
Tiene un sentido,
Con sentido de clase
Ahora se hace.
En Chile los militares
Sabían portarse derechos,
Echándole pa'delante
Codo a codo con el pueblo,
La bandera y sus hijos
Sí se respeta,
Son para defenderla
Con diente y muela,
Con diente y muela, sí,
Y el uniforme
Mantenerlo al servicio
De un pueblo noble.
El pueblo uniformado
Son los pelados.

8. RELATO

El respeto por las leyes
Será claro como el agua,
Justas serán para todos
Ya nadie podrá comprarlas,
Porque es la cosa más linda
La justicia para el pueblo,

Pero para estar seguros
Escuchémoslo primero.

9. EL RIN DE LA NUEVA CONSTITUCION

La constitución añeja
Nueva la vamos a hacer,
Y el pueblo se irá montando
De a caballo en el poder.
Ha de ser buena medida
Hacer que el viejo congreso
Vaya cediendo lugar
A la asamblea del pueblo.
La importancia del respeto
Impone la mayoría,
Por eso el asalariado
Ya va tomando las bridas.
A nuestros representantes
Elegiremos votando,
Pero grandes votaciones
Con todos participando.
Los hombres y las mujeres,
Y por si usted no lo sabe
También los analfabetos,
Aunque van a terminarse.
Los mayores de dieciocho
También van a la parada,
Será la cosa más linda
Con huifas y con guitarras.
Así desde el día mismo
En que tengamos el mando,
Las masas trabajadoras
Comenzarán gobernando.
Así se verá clarito
Que entendemos por justicia
Aquello que favorece
A las grandes mayorías.

10. RELATO

No crean que difareo
Si escuchan cosas tan lindas,
De golpe vamos a entrar
A la nueva economía.
Y sin que perdamos tiempo
De la propiedad social,
Si ustedes me lo permiten
También les quisiera hablar.
Y sin hacerlos esperar
Ahora mismo me largo,
Pero creo que mejor
Será decirlo cantando.

11. CANCION DE LA PROPIEDAD SOCIAL PRIVADA

Ya no serán los campos
Sólo de algunos,
Va a recibir el pueblo
Todos los frutos.
Nacionalizaremos
Muchas riquezas,
Sistemas financieros,
Grandes empresas.
Con esta economía
Será el estado (bis)
Quien domine el control
De los mercados. (bis)
Y se irán expropiando
Carbón y yodo,

Salitre y otras yerbas,
Poquito a poco.
 Toda la minería,
El hierro y cobre,
Con las demás riquezas
De nuestro norte.
En poder de señores
Que hablan en gringo (bis)
Y unos pocos criollos
Que dan lo mismo. (bis)
RELATO
Hay algunos propietarios,
Los pequeños y medianos
Agricultores e industriales
Que también son explotados.
SIGUE CANTO
Son víctimas directas
De monopolios,
Que por todo les pagan
Menos que el costo.
Son propiedad privada
Y en el gobierno
Con mayor garantía
Seguirán siendo.
Pero no hay que enchucarse
Con los empleados,
Y para los obreros
Buenos salarios. (bis)

12. RELATO

Yo que moriré cantando
Porque he nacido chicharra,
Les doy también la partida
Para la reforma agraria.

13. CANCION DE LA REFORMA AGRARIA

Con arado se despiertan
Tierras que estaban dormidas,
Por eso hagamos, compadre,
Las formas cooperativas.
Estribillo
Ya se acaba el latifundio,
El campo al que lo trabaja,
Se hace la reforma agraria,
El momento es importante,
Nadie se ponga adelante.
Y los técnicos agrarios
Ya se ponen al servicio
Del campesino chileno
Que ha encontrado su destino.
Estribillo
Ya se acaba el...
Con el pueblo en el gobierno
Se descubren mil caminos,
Aceleran la reforma
Los consejos campesinos.
Estribillo
Ya se acaba el...

14. RELATO

Yo no me pongo delante
Pero diré algunas coplas,
Y voy a hablar muy cortito
Para que siga la cosa.
Porque voy a abrir la boca
Tan sólo para contarles
Que lo que ahora comienza
Son las tareas sociales.
Como son muchas tareas

Y todas interesantes,
Tan sólo algunas podremos
Esta vez enumerarles.

15. TONADA Y SAJURIANA DE LAS TAREAS SOCIALES

Si han vivido en chozas
Nuestras familias,
Todos conseguiremos
Una casita.
Ya no tendrán problemas
Para pagarse,
Se acabaron las cuotas
Reajustables.
Tan sólo un diez por ciento
De nuestro sueldo
Debe pagarse ahora
Por los arriendos.
Los empleados con obreros
Ya no tendrán divisiones,
Ahora los llamaremos
A todos trabajadores.
Y aquellos sueldos tan altos
Para algunos funcionarios,
Ahora sí se terminan
Y arreglamos los salarios.
Si alguien se divorcia,
Saben ustedes,
Se resguarda el derecho
De las mujeres.
La misma garantía
Tendrán los hijos,
Aunque en el matrimonio
No hayan nacido.
La familia chilena
Va a estar contenta
Sabiendo que los cambios
Valen la pena.
Será el estado quien pague
La atención de los enfermos,
Por eso los hospitales
Gratis serán para el pueblo.
Cuando les den la receta
no tienen por qué asustarse,
con las tabletas baratas
no habrá miedo de enfermarse.

16. RELATO

De nuevo abriré la boca
Para decir con mesura,
Aquí cambiamos de tema
Para hablar de la cultura.

17. CANCION DE LA NUEVA CULTURA

Estribillo
Que la creación y el arte
Descubriendo nueva ruta,
Vayan junto con el pueblo
Hacia la nueva cultura.
La cultura del pasado
Bajo forma nueva y pura,
Con el pueblo incorporado
Forja la nueva cultura.
Tendrá el más alto valor
El trabajo de los hombres,

La conciencia unificada
Hará las transformaciones.
Estribillo
Que la creación...
Todos podremos gozar
De la creación y el arte,
Y en materia popular
El pueblo pondrá su parte.
Estribillo
Que la creación...

18. RELATO

La cultura es cosa linda,
Bonita es la creación,
Pero vuelvo a repetir
Que soy un gallo cantor.
Y ahora voy a contarles
En una tierna canción
Cómo y para quién va a ser
Ahora la educación.

19. VALS DE LA EDUCACION PARA TODOS

Tendremos educación
Para todos nuestros hijos,
Y los alimentaremos
Para que crezcan sanitos.
Ahora desde pequeñitos
Tendrán deporte y gimnasia,
Porque aquí necesitamos
Cuerpo sano y mente sana.
Y para que los eduquen,
Obreros y campesinos
Tendrán mejores salarios
Con este proceso lindo.
Pero no hay que conformarse
Sólo con los niños chicos,
Porque ahora educaremos
A los que son mayorcitos.
Y con los chiquillos grandes
Que no soportan macanas,
Con ellos todos haremos
Reforma universitaria. (bis)
Allí estudiarán los hijos
Del pueblo trabajador,
Para que la patria tenga
Bien puesto su corazón. (bis)

20. RELATO

¡Miren qué cosa más linda!
No imaginármelo yo
Que he vivido tantos años,
¡Lo que es la vida, señor!
Pero voy a hablar ahora
De otro motivo muy serio,
Y es lo que vamos a hacer
En los corrales ajenos,
O con los otros países
Por si algunos no entendieron.

21. CANCION DE LAS RELACIONES INTERNACIONALES

En el gobierno del pueblo
Se mantendrán relaciones

Con los países del mundo
Y de sus alrededores.
Pero para mantenernos
En nuestro punto de vista,
Las relaciones serán
De corte anti-imperialista.
A Vietnam, que es nuestro hermano
Y ha perdido tantas vidas,
Exigiremos le quiten
Esa corona de espinas.
Con la noble isla de Cuba,
El pilar americano,
Como dos buenos amigos
Vamos a darnos la mano.
A los pueblos que se esfuerzan
Por construir su destino,
Les daremos nuestro apoyo
Militante y combativo.
Que el yanqui vaya poniendo
Entre sus piernas la cola,
Y que le vaya imitando
La OEA que es su señora.
A Vietnam...
Con la noble isla...
A los pueblos...

22. RELATO

Yo que soy peyuco pueblo
Confío en que ahora se hace
El programa que termina
Para ustedes de cantarse.
¿Pero quién lo hace?
¡Nosotros!
Sin egoísmo ni nada,
Para eso los chilenos
Somos gallos de palabra.
Como estamos decididos
Aunque es dura la tarea,
Escuchemos esta marcha
Que viene con pinta nueva.

23. VENCEREMOS

Desde el hondo crisol de la patria
Se levanta el clamor popular,
Ya se anuncia la nueva alborada,
Todo Chile comienza a cantar.
Recordando al soldado valiente
Cuyo ejemplo lo hiciera inmortal,
Enfrentemos primero la muerte:
Traicionar a la patria ¡jamás!
Estribillo
Venceremos, venceremos,
Mil cadenas habrá que romper,
Venceremos, venceremos,
La miseria sabremos vencer. (bis)
Campesinos, soldados y obreros,
La mujer de la patria también,
Estudiantes, empleados, mineros
Cumpliremos con nuestro deber.
Sembraremos las tierras de gloria,
Socialista será el porvenir,
Todos juntos seremos la historia,
A cumplir, a cumplir, a cumplir.
Estribillo
Venceremos... (bis)